

PLANTELE LEMNOASE INTRODUSE ÎN GRĂDINA BOTANICĂ DIN IAȘI

M. Leocov, E. Țopa, I. Lupu

Terenul pe care se găsește amplasată actuala grădină botanică a Iașului, din cele mai îndepărtate timpuri, a fost acoperit de codri și lunci, care pătrundeau pînă în vatra orașului.

Ca mărturii ale vegetației lemnoase care a alcătuit vechile păduri din jurul municipiului Iași, stau și astăzi micile insule de păduri, ca cea de la Breazu, de la fosta școală normală „V. Lupu“, păduricea din vecinătatea vilei M. Sadoveanu, apoi unele crînguri, ca cele de pe teritoriul Grădinii botanice, unele grupuri sau arbori răzleți cum sînt : „Plopii fără soț“, stejarii seculari de la Bucium, sau cei din spatele I.M.F., „Teiul lui Eminescu“ din parcul Capou, ulmi și alte specii care au supraviețuit defrișărilor efectuate în decursul timpului.

Alte mărturii grăitoare în acest sens ne sînt numele topice rămase în municipiul Iași și împrejurimi ca : mahalaua Sălciiilor, str. Răchitei, str. La doi Ulmi, str. Fagului, a Stejarului ș.a.

Pentru protejarea pădurilor Moldovei, s-au luat unele măsuri, încă de pe timpul voievozilor și în mod special în timpul domniei lui Ștefan cel Mare, cînd unele suprafețe de teren au fost declarate ca branște — rezervații, supuse unui regim special de administrare, cu reglementarea cositului, pășunatului, exploatării lemnului, ca și culegerea oricărui produs vegetal.

Mai tirziu, un rol important în cunoașterea, valorificarea și păstrarea rarităților floristice din Moldova l-au jucat cele cinci grădini botanice ale Iașului, care s-au succedat, începînd din anul 1856 și pînă în momentul de față. Grădinile, prin cataloagele de schimb internațional, — primul fiind editat de A. Fătu în anul 1871, — au făcut cunoscute, în țară și peste hotare, bogățiile floristice ale țării și în mod special ale Moldovei.

De menționat este faptul că, din cei 2500 de taxoni, cît cuprindea catalogul grădinii lui A. Fătu, 500 (20%) îl formau plantele lemnoase, dintre care 75% erau cultivate sub cerul liber, iar 25% în sere.

Grădinile botanice care s-au succedat la Iași, pînă la cea actuală, n-au depășit inventarul plantelor lemnoase, pe care l-a cuprins grădina lui A. Fătu.

Între anii 1963—1979, în cadrul actualei grădini botanice, s-a adunat un număr de cca. 9000 taxoni de plante care sînt cultivați sub cerul liber sau în sere, din care aproximativ 45% sînt plante de consistență lemnoasă.

Plantele de consistență lemnoasă, aproximativ jumătate sînt cultivate sub cerul liber și jumătate în sere. Cele cultivate sub cerul liber și care se ridică la 1500 taxoni, în perioada de timp parcursă de la plantare și pînă în momentul de față, în proporție de 73% au ajuns la fructificație, 6% înfloresc dar nu fructifică, 8% au ajuns în faza de maturitate, iar restul de 13% sînt plante tinere.

Fondul de plante al grădinii provine de la vechea grădină botanică, din schimbul internațional, de la diferite parcuri, pepiniere și de la amatori.

Plantele introduse în grădină sînt supuse unor studii permanente și susținute, cu privire la desfășurarea fenofazelor (înfrunzirea, înflorirea, rezistența la dăunătorii animal și vegetali), creșterile anuale, înmulțirea vegetativă și sexuată, diverse aspecte legate de aclimatizare, naturalizare și de utilizare și valorificare.

Conspectul plantelor de consistență lemnoasă, cultivate în cadrul grădinii botanice din Iași, ce va fi prezentat ulterior, pe lângă denumirea taxonilor, mai cuprinde observații privind următoarele aspecte :

— faza de creștere și dezvoltare la care au ajuns plantele, cu specificațiile următoare :

- a) mature ;
- b) înflorire fără fructificație ;
- c) fructificare ;

— indigene sau exotice ;
— naturalizate ;
— observații privind comportarea la ger, secetă și la dăunători ;
— efectul decorativ determinat, de ex., de frunzele sempervirente și consemnări privind direcțiile în care pot fi valorificate ca plante alimentare sau medicinale.

Din analiza fondului dendrologic existent în prezent la grădina botanică din Iași, cu excepția celor cca 700 de soiuri de trandafiri, situația se prezintă astfel :

- 20% din plante sînt indigene și 80% exotice ;
- 14% sînt sempervirente și 86% cu frunzele căzătoare ;
- 7% s-au naturalizat ;
- 7% au suferit în urma gerurilor din iarna anului 1975/1976.

Cu privire la direcțiile de utilizare, circa 8% sînt plante alimentare și aproximativ 7% medicinale.

Fondul de plante lemnoase din cadrul grădinii, constituie un material valoros pentru schimbul internațional, iar o parte din el, care se comportă bine în condițiile pedoclimatice de aici, poate fi introdus în plantațiile forestiere, în spațiile verzi, ca și pentru ameliorarea terenurilor sărăturoase, erodate și a celor supuse alunecărilor.

Pentru viitor, pe lângă latura didactică, social-culturală și peisagistico-sanitară, de care ne ocupăm, vom continua acțiunea de îmbogățire a colecțiilor cu plante lemnoase și vom lărgi studiile privitoare la plantele existente și la cele ce vor fi introduse, iar în cadrul pepinierii grădinii, se va intensifica înmulțirea acelor care merită a fi introduse în plantațiile silvice, în spațiile verzi sau în alte direcții de utilizare.

Die in den Botanischen Garten von Iași eingeführten Holzgewächse
(Zusammenfassung)

Die in den Botanischen Garten von Iași, zwischen den Jahren 1963—1979, eingeführten Holzgewächse unter den freien Himmel, wurden gesammelt und kultiviert: beinahe 1500 Holzgewächse, von denen ungefähr 73% zur Befruchtung gelangten und 6% blühten, ohne zu fruchten, während der Rest von 21% in dem Jungstadium sind oder sich der Fruchtbarkeit nähern.